

הגיע הזמן לקדם את תשתית ההון האנושי

תכנון לטווח ארוך, מעורבות של המדינה בחיי אזרחיה, השקעה בתשתיות לאומיות, חינוך ללמידה במקום לשינון ופיקוח הדוק על שירותים חברתיים מופרטים - נגידת בנק ישראל לשעבר **קרנית פלוג** מאמינה שכדי להתגבר על הפערים בין ישראל למדינות מפותחות אחרות צריך להתחיל לחשוב רחוק. לרגל קבלת תואר דוקטור לשם כבוד מהאוניברסיטה הפתוחה היא ישבה איתנו לריאיון על כלכלה, חברה, והקשר ביניהם

נתניהו לחלק 6 מיליארד שקלים לאזרחי ישראל בזמן הקורונה באופן שווה היא "לא צודקת ולא יעילה". לא את כל מטרותיה השיגה, אבל תקופתה בבנק ישראל התאפיינה ביציבות מוניטרית.

בריאיון איתה **לאסכולה** לרגל קבלת תואר דוקטור כבוד מהאוניברסיטה הפתוחה בדצמבר האחרון, היא נמנעת מביקורת אישית על נושאי מדיניות, אך מקפידה להבהיר כבר בתחילת הריאיון כי לישראל, על אף מצבה הכלכלי המעודד, יש "הרבה עבודה לעשות בכל מה שקשור לתשתית ההון האנושי".

כלכלנית שמדברת קודם כל על הצורך בחינוך למען חינוך הדורות הבאים זו בהחלט גישה מרעננת. את פסימית?

"אני חושבת שיש לנו הרבה מאד מה לעשות כדי לשפר את המצב. מהרחבת החינוך לגיל הרך, דרך כל מערכות החינוך שבהן צריך להשקיע יותר באוכלוסיות המוחלשות. ולא מדובר רק בהגדלת המשאבים - יש

ל מרות שקרנית פלוג היא כלכלנית, ומוכרת בארץ ובעולם בעיקר בזכות תפקידה הבכיר כנגידת בנק ישראל הראשונה, תפקיד שמילאה בין השנים 2014-2018, היא מקפידה לא להתבונן באתגרים הניצבים בפני החברה והמשק הישראלי רק דרך החור שבגרוש.

הראייה החברתית, הכוללת דרישה לפיקוח ממשלתי על שירותים חיוניים, הסתכלות לטווח ארוך על צרכי החברה וגם חמלה כלפי מי שגורלם שפר עליהם פחות - תכונות פופולריות מאד בציבוריות האירופאית וקצת פחות בארץ - עזרו לה להתבלט אבל גם גרמו לעימותים מקצועיים עם חלק מהפוליטיקאים שביהנה לצידם, בהם שר האוצר משה כחלון וראש הממשלה בנימין נתניהו.

פלוג דרשה השקעה גדולה בתשתיות, בחינוך ובבריאות, התנגדה לכוננת שר האוצר להקל את נטל המיסים למי שמשתכר יותר מ־20,000 שקל, וסברה שהתוכנית של

"לשפר את תהליך
ההכשרה למורים".
קרנית פלוג

"יש צורך
באיזושהי
רפורמה
שתשפר את
איכות כוחות
ההוראה,
שתתמרץ
מצוינות,
ותשנה
את מבנה
השכר באופן
שימשוך
אנשים
צעירים
שיש להם
אלטרנטיבות
להגיע
למערכת
החינוך"

עולם העבודה השתנה ובמקום דגש על ידע ועל שינון צריך לעבור ליותר כישורי למידה מכל הסוגים. המבחנים הבינלאומיים מראים שיש לנו מקום רב לשיפור גם בממוצע וגם בצמצום השונות, כי אנחנו שיאני הפערים".

מה זה אומר בפועל? מה התלמידים שלנו לומדים שהם לא צריכים, ומה הם צריכים ללמוד שאינם לומדים?

"אני במקצועי לא אשת חינוך ולא פדגוגית, אבל האתגר היום הוא פחות השגת הידע - כי היום הידע והמידע נגישים בלחיצת כפתור. לכן ללמוד תאריכים זה קצת מיותר, וצריך ללמד חשיבה. כמובן זה דורש צורות לימוד אחרות שכנראה אין מספיק במערכת החינוך, כיוון שטרם נעשתה טרנספורמציה להקניית יכולות חשיבה.

צורך באיזושהי רפורמה שתשפר את איכות כוחות ההוראה, שתתמרץ מצוינות, ותשנה את מבנה השכר באופן שימשוך אנשים צעירים שיש להם אלטרנטיבות להגיע למערכת החינוך. כי כרגע מבנה השכר מוטה לטובת ותק ויש קושי גדול למשוך אנשים צעירים ומוכשרים. צריך לשפר את תהליך ההכשרה למורים, לתמרץ מצוינות בפריפריה ועוד. אני חושבת שבכל מה שקשור בחינוך זה הרבה מעבר לתקציבים.

"אני חושבת שמערכת החינוך, וזה ניכר מהמבחנים הבינלאומיים, לא מכינה מספיק טוב את בוגריה למאה הזאת - לא כאזרחים ולא כעובדים. ואני חושבת שהיא צריכה להיות מוכוונת להקניית כישורים שילמדו אנשים לחשוב בצורה ביקורתית, לעבוד בצוות וללמוד כל הזמן.

"להקנות כלים לחשיבה ביקורתית". פלוג עם נגידת האו"פ השופטת דורית האניש, נשיאת האו"פ פרופ' מימי איזנשטדט ויו"ר האו"פ היוצא זאב אבלט

כולם רוצים את עזרת המדינה, והיא גם היחידה שיכולה באמת לעזור במצבי משבר.

"ברור שבתקופה של משבר הוכח שיש לממשלה תפקיד חשוב ביותר. אגב, גם בתקופה שבה אין משבר יש לממשלה תפקיד חשוב ולפעמים היא קצת נסוגה מחלק מהתפקידים שלה, אבל בוודאי שבעת משבר היא מתגייסת מחדש. ראינו גם בישראל וגם בעולם שהממשלות הבינו שיש להן תפקיד מאד חשוב לפרוס רשת של ביטחון בתקופת המגפה, לנהל את הלוגיסטיקה הרפואית, לסייע למערכת הבריאות לבצע את תפקידה, להזרים הלוואות בערבות מדינה כדי שעסקים לא יקרסו ועוד".

היית נותנת ציון גבוה למדינה ביכולת לצלוח את האתגר המטורף הזה?

"בסך הכל גם בעולם וגם בישראל ממשלות הצליחו להתמודד עם האתגר ופעלו בכל המישורים האלה בצורה שהייתה לרוב אפקטיבית. גם כשמסתכלים על היקף הפעילות וההוצאה ממשלתית הן היו חסרות תקדים. ואני חושבת שחלחלה ההכרה שעדיף לעשות יותר מאשר פחות, כלומר שלעשות פחות מדי יכול לגרום יותר נזק מאשר לעשות יותר מדי, ושעדיף לעשות ולטעות לפעמים, מאשר לשבת בחיבוק ידיים. אני חושבת שהגישה האפקטיבית הזאת מנעה פגיעה חמורה אף יותר באזרחים ובפעילות של המשק, וסייעה להתאוששות יותר מהירה מהמשבר הגדול שנבע מהמגפה".

אבל כיצד את מסבירה את העובדה שבמשך שנים מספרים לנו שהשוק יכול להסתדר לבד בלי המדינה, ומפמפמים את עקרון כלכלת השוק כמעט כסוג של "דת מודרנית" ואז ברגע שיש משבר פושטים יד לעבר המדינה? אין פה אנומליה?

"אני מאמינה מאד בכלכלת שוק, אבל גם בכך שהממשלה צריכה לספק את השירותים הציבוריים הבסיסיים באיכות טובה. וחשבתי כך עוד לפני המשבר, אבל בוודאי שעכשיו עוד יותר. אני חושבת שעל הרקע הזה אפשר להיות מרוצים שהממשלה הצליחה לתפקד בזכות מערכת רפואית ציבורית טובה, שנשארה טובה על אף שהיא הורעבה הרבה מאד שנים. היא תפקדה כי יש לה יסודות חזקים, וכי היא נשענת על קופות חולים שנבנו באופן יציב והצליחו לתפקד בצורה מאד

"בכלל, תכנון קדימה די חסר לנו פה. אנחנו בפיגור מאד משמעותי בתשתיות ביחס למדינות בעלות אותה רמת תוצר לנפש והמקומות שבהם זה ניכר ביותר הם תחבורה ציבורית להסעת המונים, תשתיות תקשורת מהירה ואנרגיה חלופית. אז יש מה לעשות גם בתשתית הפיזית וגם בתשתית האנושית, כלומר בחינוך. כל הדברים האלה הם השקעות לטווח ארוך.

"בכלל אני מאמינה שכאשר מדברים על תכנון לטווח ארוך ממילא התשתיות הפיזיות ותשתיות ההון קשורות זו בזו. תשתיות פיזיות יתמכו בצמיחה ובצמצום פערים, מה שאני קוראת 'צמיחה מכלילה'. תחבורה ציבורית למקומות שאנו קוראים להם 'פרפריה', למרות שבחול"ל הם כלל לא היו נחשבים לפרפריה, יגדילו את שוק העבודה הרלוונטי במקומות אלה. אם תייצר אינטרנט מהיר לכל היישובים בפרפריה אנשים יוכלו לעבוד בהייטק ולגור בכל מקום מבלי להיות תלויים במרכז. אתה יכול בעצם להפוך את כל המדינה לשוק עבודה אחד ולפתוח את האפשרויות הגיאוגרפיות, ובכך להגדיל את פוטנציאל הצמיחה של המשק. נדמה לי שלשם צריך ללכת. אני רואה ניצנים חיוביים לכך בתקציב שאושר השנה ומקווה שהמגמה תימשך. המגמה הזאת גם כלולה בתוכנית להעלאת הפיריון שפירסם בנק ישראל, עבודה שהתחילה בתקופתי ונמשכת".

הממשלה חייבת לפקח על השוק

את מציירת חזון שבו המדינה מתכוננת מראש לאתגרים החשובים של תושביה. האם אחרי יותר משנתיים של מאבק בקורונה אנחנו רואים שינוי במאזן הכוחות בין המדינה לשוק החופשי? פתאום

"בתקופה של משבר הוכח שיש לממשלה תפקיד חשוב ולפעמים היא קצת נסוגה מחלק מהתפקידים שלה, בוודאי שבעת משבר היא מתגייסת מחדש".

"מערכת הבריאות טובה על אף שהורעבה". פלוג עם נתניהו

פתיחה מחודשת של מקום העבודה עם תום המשבר. המודל הגרמני אמנם מתמודד טוב יותר עם הבעיה של אבטלה זמנית, אך דורש מידע רב שלא היה ברשותנו. בתנאים האלה אני חושבת שמודל החל"ת תפקד לא רע.

"הייתי אומרת גם שיש לקחים ארוכי טווח שניתן ללמוד. אם במהלך 2020 גם אני חשבתי שיש יתרון גדול מאד למודל הגרמני בכך ששימר את הקשר בין העובד והמעסיק שלו, ויכול היה לקבל השלמה לשכר מלא גם אם היקף המשרה שלו הוקטן משמעותית, הרי שצריך לומר ביושר שלמודל כזה יש יתרון גדול רק כשהמשבר קצר יחסית והפגיעה בעסקים קצרת טווח - ולכן השימור של הקשר בין המעסיק לעובד ניתן לגישור.

"מאחר שבחלק מהענפים המשבר נמשך הרבה מאד זמן, אני לא משוכנעת ששימוש במודל הגרמני הוא אופטימלי. כי בטווח הארוך דווקא החל"ת לא מחייב את העובד להישאר באותו מקום ומאפשר לו להתנייד לתפקיד אחר, לענף אחר או לתחום אחר, וכך לגלות גמישות תעסוקתית גדולה יותר. מודל גרמני לטווח קצר מאד עוזר גם לעובד וגם למעסיק אבל בטווח הארוך הוא עלול להשאיר בחיים מעין חברות 'זומבי' שאין להן עתיד כלכלי, אבל התארכות המשבר וההנשמה המלאכותית של המדינה מחזיקים אותם בחיים מעבר לזמן שלוקחת התאוששות".

אילו לקחים נוספים את מפיקה מניתוח המשבר הנוכחי במשק למשברים הבאים, אם וכאשר יתרחשו?

מרשימה. וכן, אני מאמינה שהקורונה תחזק את ההכרה בתפקידה של ממשלה גם בימים כתיקונם, גם בישראל וגם במדינות אחרות".

כלומר הקורונה תחזק את קונספט מדינת הרווחה? כי בארץ לא מאמינים בה מספיק ומוציאים למיקור חוץ ולהפרטה שירותים חברתיים רבים - שירותי רפואה, חיסונים, שירותים פסיכיאטריים, תווי נכה, הוראה לבעלי מוגבלויות ואלה רק דוגמאות בודדות מתוך רבות.

"אני חושבת שבכל מה שקשור לשירותי רווחה האחריות היא קודם של הממשלה. אני לא שוללת באופן גורף שימוש בעמותות או בגופים שהם לא ממשלתיים - אבל גם אז חשוב לשמור על פיקוח הדוק של הממשלה על האופן שהשירותים ניתנים. בחלק מהתחומים גופים לא ממשלתיים יכולים לעשות עבודה טובה מאד, להיות חדשניים ויעילים, אבל מה שאסור לממשלה לעשות זה לסגת מהפיקוח על השירותים הללו, וזה מאד קריטי. אם מדברים על הפרטה של שירותים חיוניים - לפעמים ההסתכלות רק דרך השורה התחתונה של המחיר בניסיון לחסוך בעלויות גורמת לשכירת כוח אדם פחות איכותי, שמתוגמל באופן לא מספק. זה ודאי לא כיוון נכון. לכן הפיקוח הממשלתי חייב להישאר הדוק וצמוד וזאת מטלה שהממשלה, לצערי, לא תמיד עומדת בה".

החל"ת נתן פתרון טוב בתנאים הקיימים

שוק העבודה ספג מכה קשה בקורונה, ולא לגמרי התאושש. הממשלה הצהירה מיד עם פרוץ המגפה על מודל החל"ת, במסגרתו מי שמקום העבודה שלו נסגר או צומצם ימשיך לקבל דמי אבטלה ללא הגבלה עד תום המשבר. בפועל המודל הזה יצר בעיות כמו חוסר מוטיבציה לחפש עבודה.

"לזכותו של מודל החל"ת אפשר לזקוף את העובדה שהוא היה מהיר וגמיש. לצערי אצלנו חסר מידע מפורט מספיק על מידת הפגיעה במקומות עבודה בזמן אמת, על היקף ההעסקה והיקף המשרה. למס הכנסה, שירות התעסוקה והביטוח הלאומי אין מידע מספק ברמת הפרט, ואם יש מידע הוא חלקי בלבד. לכן בפועל לא התאפשר לנו להפעיל את המודל הגרמני למשל, שבמסגרתו ממשיך העובד לקבל שכר ממעסיקו במימון המדינה, וכך שומר על מקום עבודתו לעתיד וגם מאפשר

"מה שהיה חסר בסיבוב הזה וחשוב שייושם בפעם הבאה אם נהיה באיזשהו גל נוסף של פיטורים נרחבים זה שתהיה גם אופציה להשאיר את העובד במקום עבודתו ושיקבל השלמת שכר מהמדינה, בעיקר באותם ענפים שיכולים להמשיך ולהחזיק עובדים במשרה חלקית. למשל במסעדות שהיקף התפוסה שלהם יורד במידה משמעותית ולכן צריכים לקצץ במשמרות אבל עדיין רוצות להחזיק את העובדים כדי לחזור מהר לתפוסה מלאה כשהמשבר מסתיים, המדינה תאפשר השלמת הכנסה לעובדים עד לסכום שהמעסיק מצליח לשלם. זה מסלול גמיש יותר שכדאי שיישאר כאופציה על המדף לסיבוב עתידי".

יש מרמור רב בקרב עצמאים - הם טוענים שמהם דורשים בחזרה את המענקים באופן מלא, בעוד ששכירים נהנו מתמורה יחסית שלא צריך להשיב למדינה

"המדינה רוצה את המענקים בחזרה ממי שלא עמדו בדיעבד בקריטריונים של זכאות. יש טרייד אוף מתבקש: אם אתה קובע קריטריונים לזכאות לסיוע - ואני חושבת שצריכים להיות קריטריונים כאלה, כי אתה רוצה לתת למי שנפגע ולא לכולם - אז אתה חייב בהמשך לבדוק בדיעבד האם עמד בקריטריונים. כמוכן, האופציה השניה היא לתת רק בדיעבד, אחרי שהובררה עוצמת הפגיעה ולא על סמך הצהרה מראש של בעל העסק, אבל אז כמוכן יהיה קשה יותר להתמודד עם הנוק בזמן אמת. אי אפשר מחד לדרוש פיצוי בזמן אמת ומאידך להתקומם אם בסופו של דבר לא נפגעת או נפגעת פחות ממה שצפית ודורשים ממך להחזיר את המענק.

אבל אצל מובטלים לא הייתה התניה של עוצמת הפגיעה. החל"ת היה מלא ואוטומטי

"אנשים שקיבלו דמי אבטלה היו מובטלים ובאותה מידה מי שקיבלו את מענקי העצמאים היו אלו שהצהירו על פגיעה בהכנסות. עכשיו, קיימת שאלה עד כמה אפשר לתת אותה רשת ביטחון של אבטלה גם לעצמאים, וזאת סוגיה מורכבת. ההנחה היא ששכיר הופך להיות מובטל כי פוטר - כלומר לא הייתה לו שליטה. לעומתו, עצמאי שהעסק שלו נפגע או קרס נקלע למצב זה כי הענף נפגע, או כי ההתנהלות שלו לא הייתה מיטבית והוא ניהל את העסק באופן לא נכון וכו'. בעיקרון רשת ביטחון ניתנת כאשר הקריסה נובעת

ממשהו שאינו תלוי בך ושאינו פונקציה של ההתנהלות שלך. כאשר אדם מנהל עסק הוא לוקח לעיתים סיכונים גדולים יותר כדי להגדיל רווחיות - בידיעה ברורה שגם אפשרות הקריסה מתעצמת. הציפייה לפיה המדינה תשפה אותך אם היו סיכונים מופרזים היא בעייתית. לכן יש פה בעיה אינהרנטית שדורשת מחשבה ופתרונות יצירתיים.

איזה ציון היית נותנת לבנקים בהתנהלות במהלך המשבר הקורונה?

"הרושם שלי הוא שהעובדה שהמשבר הזה הגיע אחרי המשבר הגלובלי הפיננסי, הביאה לכך שהבנקים הגיעו הרבה יותר מוכנים, במובן זה שהיו להם כריות הון. הדרישה הרגולטורית המאפשרת להם לתת אשראי גם כשהתנאים בשוק משתנים, אפשרה להם להגדיל את האשראי בעידוד הפיקוח על הבנקים, ולהשתמש בחלק מכריית ההון לתקופת המשבר, ובאמת המגזר העסקי קיבל אשראי בריביות נמוכות יחסית. אלמלא ההיערכות הזאת היינו צופים בפחות אשראי בריבית גבוהה יותר, ולמרבית השמחה זה לא קרה.

"מעבר לזה הבנקים איפשרו לאנשים שלא יכלו לעמוד בתשלומי משכנתה או הלוואות אחרות להפסיק לשלם לתקופה מבלי שהדבר יחשב כנגדם - ואז לחזור לשלם כשחזרו לתעסוקה. כלומר שהיית תשלומי משכנתה מבלי שהשהיה זו תפגע להם בריבית או תנפח להם את החוב. בנק ישראל העמיד את האשראי שניתן לבנקים בריבית אפסית. כל הכלים שנקטו היו משמעותיים כדי לסייע גם למשקי בית וגם לעסקים קטנים ובינוניים לצלוח את התקופה הקשה הזאת כשהכנסות התאדו או הצטמצמו. אז היה תפקיד חשוב וחיובי לבנקים, בעידוד הרגולטור, לסייע לצלוח את המשבר".

נדמה שהכל מתייקר - אבל לפעמים רק נדמה

תופעה אחת שלא היינו מוכנים אליה היא העלייה המסיבית במחירים שסחפה כמעט את כל המשק. כאילו כולם חיכו להיחלץ מהמשבר כדי להעלות מחירים

"אני לא לחלוטין שותפה לגישה הזאת. אמנם נכון שנדמה שהכל מתייקר, אבל חשוב לשים משקל על

ה'נדמה'. כי חלק לא מתייקר. קודם כל, עובדתית סל הקניות של הצרכן הישראלי עלה בשנה האחרונה ב-3.6 אחוזים. זה אמנם לא כולל את מחירי הדיור שאליהם אתייחס מיד, אבל כשלעצמו 3.6 אחוזים הם אמנם אינפלציה גבוהה יותר מאשר חוותה ישראל אשתקד, אבל עדיין נמוכה מעליות המחירים במדינות מפותחות אחרות. בארה"ב נרשמה אינפלציה של 8.5 אחוזים, ביורו חמישה אחוזים. נכון שיש מוצרים בישראל שמתייקרים באופן משמעותי ונותנים תחושה של התייקרות מואצת, אבל יש גם מוצרים שמחיריהם יורדים. כך למשל הביגוד וההנעלה ירדו בערך בשבעה אחוזים.

הציבור מודאג מעליית המזון. בסוף זה מוצר הצריכה המרכזי, ובסופו מרקטים אכן המחירים עלו.

"המזון באמת עלה ב-3.5 אחוזים, וזאת בהחלט עלייה מהירה מכפי שהייתה קודם לכן. הסיבות לכך מגוונות: שרשרת אספקה בעייתית כולל חברות שנסגרו בעקבות הקורונה, עלייה בעלות של השינוע של תעבורה ימית, עלייה בחומרי הגלם, עלייה במחירי הנפט ועוד. אלה סיבות גלובליות. בחלק מהתחומים רמת המחירים שלנו גבוהה באופן יחסי למדינות מקבילות עם תוצר דומה לנפש, וזה בא לידי ביטוי בעיקר במחירי מזון, למשל במוצרי חלב ואחרים. חלק מזה נובע מהעובדה שהמשק לא פתוח לייבוא והצרכן משלם את מחיר ההגנה על התוצרת המקומית. בנוסף יש עלויות כמו כשרות ואבטחה וגם רגולציה מאד ספציפית על מוצרים מיובאים במקום תקנים של האיחוד האירופי למשל. צריכה להיות גם יותר אכיפה של רשות התחרות על התחרות בענף הקמעונאי.

"אבל אחרי שמנינו את כל הבעיות האלה חשוב לציין שעליית המחירים כפי שהיא נמדדת לאורך זמן, ולא באופן רגעי, היא מאד מתונה. ולאורך זמן השכר במשק עלה ריאלית יותר מהעלייה של האינפלציה. כשאני מסתכלת על העשור האחרון, השכר הריאלי עלה בסדר גודל של 2-3 אחוזים לשנה. יש לזכור שגם רמת החיים עלתה משמעותית, גם בקרב רמות השכר הנמוכות. זה לא אומר כמובן שאין פערים בחברה, והקורונה אף הרחיבה את הפערים הללו בין שכבות אוכלוסייה שונות.

"אני לא מודאגת מעלייה זמנית באינפלציה, אבל אני כן חושבת שחשוב לדחוף עוד תחרות בענפים נוספים כמו שעשו בזמנו בהצלחה בתחום הסלולרי, וכמו שמתקיימת עכשיו בתחום השירותים הפיננסיים. יש תחומים נוספים שצריך להרחיב בהם את הרפורמות שיגבירו תחרות ויגרמו להורדת מחירים".

ומה בעניין הדיור? כבר למעלה מעשור מבטיחים שהתחלות בנייה יורידו או לפחות יבלמו את העלייה במחירי הדיור אבל זה לא קורה

"אני חושבת שבתקופה האחרונה יש רצון אמיתי להגביר את קצב שחרור הקרקעות ולהגביר את התהליכים שיובילו לגידול בהיצע של דירות. אבל אני רוצה להדגיש בעיקר את הפתרון באמצעות דיור להשכרה, כי יש תפיסה דומיננטית, שאנשים צריכים לקנות דירה. אבל אם היה גידול משמעותי בהיצע של דירות להשכרה עם מחיר ידוע מראש, המאפשר לתת תמריצים ליזמים שיבנו במכוון לצורך זה, היה ניתן לספק את צורכי הדיור של אנשים צעירים בלי להכניס אותם להתחייבויות מעיקות וארוכות טווח.

"ברור שצריך החלטות של מדיניות בהקשר הזה. הייתה ב-2014 החלטה עם פרויקט 'דירה להשכיר' - דיברו אז על 150 אלף דירות, אך בפועל ההחלטה כמעט לא מומשה ונבנו רק אלפים בודדים. אני חושבת שהפתרונות צריכים לבוא במימדים הרבה יותר גדולים בכיוון הזה ולטווחים ארוכים יותר של לפחות עשר או 15 שנה קדימה. כי כיום האופציה של שכירות היא להיות תלוי בחסדי משכיר פרטי, אשר יכול להעלות את המחיר כאוות נפשו ואינו מחויב לחוזה ארוך טווח".

לסיום, מהו החזון שלך למדינת ישראל בעתיד?

"הייתי רוצה לראות מדינה שבה כל חלקי החברה משולבים בדרכם בחיי המדינה, בחיי הכלכלה ובחיים האזרחיים - כל אחד בדרכו, כל אחד לפי תפיסת עולמו. זה החזון שלי".

קרנית פלוג היא סגנית נשיא למחקר במכון הישראלי לדמוקרטיה ועמיתה בכירה ע"ש וויליאם דוידסון למדיניות כלכלית ומרצה באוניברסיטה העברית בירושלים.